

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 105:9

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr. F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Ermelo; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordrecht; Dr. J. Thijss, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgever:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f 750 en voor Ned-Indië f 6.— per jaar.

Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15

INHOUD: Hoofdartikel: Jaarwisseling. — Uit de Schrift: Bij de jaarwisseling. (Gen. 7:16). — Kerkelijk Leven: Doctoraal examen voor predikanten? III. — Literatuur en Kunst: Sylvester-gedachten. Kerstnummers. — Vragen van geestelijk en zedelijk leven. — Pop. Wet. Schetsen: De psychische ontwikkeling van den mensch tusschen zijn dertigste en vijfzigste jaar. IV. — Vakwetenschap en Praktijk: Advocaat en publiek. — Zending en Evangelisatie: Over een Boek en een Tijdschrift. — Perschoon. — Kerknieuws.

Jaarwisseling.

Ieder heeft zoo zijn jeugdherinneringen, ook voor wat den kerkgang betreft.

Zoo heb ik ook de mijne.

En eene daarvan houdt zich altijd bezig met de manier, waarop in onze kerk, toen ik jong was, psalm 98:4 gezongen werd.... aan het eind van den dienst.

Ik heb geen reden, aan te nemen, dat dat psalm-vers nooit anders dan in het midden of na de preek werd gezongen. Maar zeker is, dat ik me slechts gevallen herinner, waarin het bekende:

Hij komt, hij komt, om d'aard te richten,
de wereld in gerechtigheid;
al 't volk, waar 't weesd geweld moet zwichten,
wordt in rechtmatigheid geleid, —

aan het slot van de preek kwam. Of in den tusschenzang, als de overgang dan zoo door den prediker gemaakt werd, dat het vers direct zich bij de woorden van de preek aansloot.

Ja, — en als 'dan zoo gebeurde, dan vóelde men: er gebeurt nu bij ons hier in de kerk iets: hier wordt gezongen. En we „concludeerden“ dan (alsof onze emotie bewijs van stichting was): hier „valt zegen“. De organist deed meer dan gewoon zijn best. De hand van den man vóór me ging bij elke nieuwe syllabe even de hoogte in. Dat was een teken, dat hij 't goed had. Wie tweede stem „zongen“, althans een andere „stem“, die kon men nu hooren, secuurder dan het knapenkoor bij een Matthäus-passion. Men kon er zeker van zijn, dat de menschen althans op zulk een morgen geloófd, dat ze gezégend de kerk uit gekomen waren.

Hoe komt het toch, dat — mijn herinnering zoekt in later periode naar andere voorbeelden, en vindt ze — hoe komt het toch, dat wij dat lied van „Hij komt“, zoo graag aan 't eind van den dienst, althans aan 't eind van een bepaalden gedachten-gang, laat ons zeggen, tot afsluiting van het „tweede punt“ der preek (bij nieuwerwetsche) of van de drie punten (bij wijze van tusschenzang vóór de toepassing van de ouderwetsche preek) zingen, en er zoo zelden een begin-vers van maken, een ouverture van den dienst, en van zijn gezang?

Het is waarschijnlijk een gevolg van onze oude, zeer taai zonde: wij gaan niet van de wederkomst van Christus „uit“, maar wij klimmen met onze gedachten daar telkens toe „op“. Wij maken er niet het uitgangspunt van, in onze beschouwingen over wat is en gebeurt, doch na onze beschouwingen over wat is en gebeurt komen we dan eindelijk terecht bij de wederkomst van Christus. Die is er óók nog; en dat herinneren we ons dan te rechter tijd.

Wij maken dan de bekende gedachtenverbindingen. Het leven is lang niet best, — maar: Hij komt, Hij komt. De tijd is een doorlopend raadsel, maar: Hij komt, Hij komt. De wereld wordt hoe langer hoe slechter, maar: Hij komt, Hij komt. De gemeente wordt steeds kleiner, de toestand ellendiger, de goddeloosheid brutaler, maar: Hij komt, Hij komt, om d'aard te richten.

Zoo heeft het zingen van dit vers, bij voorkeur

als finale, op de plaats, die elders is opengelaten voor het slotkoor, toch steeds de bedoeling, onze gedachten opwaarts in den hemel te verheffen, of (misschien is dat nuchterder gezegd) zijwaarts naar den horizon te richten. We denken dan, dat we eschatologisch gezongen hebben.

Maar op deze manier-van-eenzijdigheid zingen we toch, geloof ik, niet goed.

Want zoolang we van Christus' wederkomst steeds weer het laatste punt van een gedachten-cyclus maken, hebben we haar niet toegestaan, op ons geloofsleven in te werken, en ons geloofs-uitzicht, en in-zicht, te vormen, en te beheerschen, met gelijke kracht en intensiteit en directief vermogen, als dit aan andere geloofsinhouden toegestaan wordt. Althans — nog eens — zoolang wij haar alleen op die laatste plaats laten staan. Want Christus' wederkeer komt wel aan het eind, maar verdient niet te worden overwogen aan het eind. Een slot-act van God-den-Werker is nog geen slot-thema voor een homunculus-orator.

Zoolang wij de parousie gebruiken, als troost tegen ongelukken, en als garantie voor de aanvulling van onze tekorten, en als asyl voor onze door den gang der geschiedenis niet bevredigde rechts-instincten of -besef, hebben wij, als het daarbij blijft, aan den komenden Christus onrecht aangedaan.

En dit onrecht wrekt zich in onze oudejaars-avondstemmingen. We vinden 'tallemal zoo „weemoedig“, dat er weer een jaar „vergeeden“ is. In den „nacht“, zeggen we dan soms er nog bij, want dat staat wel netjes, en in dat woord bergt men alle moeilijkheden op. „In d'eeuwigheid“, zeggen we ook soms; en daarmee staat het al niet veel beter. Maar in elk geval: we vinden het weemoedig. Neen, we passen wel behoorlijk op, dat 't bij ons dan niet omslaat in wat men doorgaans abusievelijk noemt: pessimisme (alsof daar trouwens iemand onzer toe in staat was, als men 't woord serieus neemt), maar toch: we kleeden ons op dien avond in 't pakje van den beheerschten rouw. Vroeger had men voor elk sterfgeval in de familie een rouw-duur, verschillend naar den graad der verwantschap. Onze oudejaarsavond duurt dan tot den volgende morgen; dan hoort een christenmenschen weer moed te grijpen, en zijn asfaltstraatje weer te betitelen als berg, en dan te zeggen, dat hij den berg dan maar weer met God bestijgen zal.

Maar opdat dan de oudejaarsavond ook niet schijne te verlopen in wat wij pessimisme noemen, zingen we aan het slot zoo graag: Hij komt, Hij komt.

Maar we hebben den Komende zelf onrecht gedaan daarmee. Want we deden, alsof we den tijd, en de geschiedenis, en de bergbestijging, en de asfaltwegen, waarop we onze wagentjes duwen, konden „bezien“ „op zichzelf“, althans bij het licht van de geloofs-„waarheden“-min-éne; die éne, die dan niet noodig was, om den fakkel bij te houden over alles-en-allereel van onzen tijd, dat was dan juist die parousie. Deze was meer een geschikt thema voor den epiloog. Tegenwoordig weten we wel allemaal, wat dat is: de „radio“ verklapte het wel.

Maar als we nu eens uitgingen, althans óók uitgingen in onze gedachten van Christus' wederkomst?

Dan zouden we den oudejaarsavond niet stichtelijk maken op de oude manier, dat we ons troosten OVER het vergaan van den tijd, doch op die andere manier, dat we ons troosten DOOR het vergaan van den tijd.

Wee ons, als hij niet verging; wee ons, als hij niet met-haast verging. Dan zou het woord: „zie, ik kom met-haast“ geen zin meer hebben.

Dat de tijd vergaat, dat is nog altijd ons behoud. Waarover wij te jubelen hebben. Zoolang wij gelooven, zien wij dat.

Dat Christus wederkomt, dat moet ons evenzeer verlangen doen, als Christus' eerste komst

de geloovigen verlangen liet naar wat zij brangen zou. Wij zouden heel wat preekmotieven kwijt raken, als we ons Abraham, en Jesaja, en de „rest der verkiezing“ moesten voorstellen, even bedrukt „opkijkende“ tegen Christus' eerste komst, als wij het doen tegen Zijn tweede. Of, als zij die eerste komst alleen maar hadden gebruikt, of zelfs maar bij voorkeur hadden gebruikt als troostmotief tegen dit, en dat, en nog iets. Abraham heeft zeer verlangd, dat hij Mijn dag zou zien....

Misschien zegt iemand: ja, maar die geloovigen van den „ouden dag“ konden gemakkelijker naar de eerste komst verlangen dan wij naar de tweede. Want de eerste komst was „middag“, de tweede, die beteekent: avond. De eerste, die van Kerstfeest, die was „middag“ van den dag des Heeren; de tweede, die zal „avond“ zijn. En bij een avond hoort ook avond-stemming. Kuarsjes, en wat weemoed.

Maar afgedacht daarvan, dat dit maar loos alarm is over dien avond, die geen alarm vordraagt, maar zachten weemoed — een romantischheidje —, ik herhaal: afgedacht daarvan, is het wel waar, dat Christus' wederkomst een AVOND-act is van den dag des Heeren?

Het is waar, voor wie direct weet, dat het woord „avond“ hier iets heel anders beteekent, dan in alle andere gedachten-verbindingen, waarin wij het woord gebruiken.

Voor ieder ander is het niet waar.

Als ik van een „avond“ spreek, dan denk ik aan een voorloopigen ondergang, waarop weer een nieuwe opgang volgen zal. Een avond, dat beteekent voor elks besef: een overgang naar een anderen morgen. Een „avond“, — dat woord onderstelt in onzen mond doorgaans, dat er verscheiden „dagen“ zijn. De eerste dag, de tweede, de zesde, de zevende, de duizendste, de zoveelste.

Maar daarom kan dat woord slechts hem te spreken vergund worden in betrekking tot den dag des Heeren, slechts hem, zeg ik, die bedacht heeft, en bedenkt, dat de „dag des HEEREN“ er maar één is, dat hij geen anderen „dag des HEEREN“ achter zich aan zal zien komen.

Zoo kan men wel spreken van den avond, van den tijd, van de wereld, als men maar tegelijk zegt: dat woord past eigenlijk niet, in de kerk, in het geloof.

Zegt de aannemer, als de meiboom in de kap staat: nu is het avond, de avond in den bouw? Hij wrijft zich de handen, en hij steekt de vlag uit.

Zegt de christen: het is „avond“, als de Bruidgom komt, om het feest der eeuw-groene „lente“ te beginnen?

Zóó hebben wij de eerste en de tweede komst van Christus niet te onderscheiden als middag- en avond-komst. Wij men onderscheiden: welnu, de eerste was zóóveel eeuwen vóór het hoogtepunt, de voleinding, de doelbereiking, de tweede is die zelf.

Ga nu van Christus en Zijn wederkomst eens uit.

Dan zal de avond morgen worden, dan wordt de hoop vervuld, dan wordt het doel bereikt, dan is de weemoed groot.

Dan klaagt een lovend mensch wel over zijn zonde, maar niet meer over de geschiedenis, en het geschieden.

Want slechts daarin kan hij, en kan zijn kerk, en kan zijn Koning — o wee, daar noem ik weer den Eerste aan het eind — deel hebben aan de verlossing, de uitrijving van de zonde.

Hij komt, Hij komt, om d'aard te richten.

En daarom heeft Hij in zijn groote genade zich weer een jaar lang jubelend gehaast, naar ons, zijn..... pruttelaars.

K.S.